

יוסף ואהרן

הוא הדין לגבי ניתוחיו המוהירים של שפירא בפרשת לבון — לפני שהוכרע הי מאבק. ואם זיכה את בגוריון, פרס ושות' בדברי בלע"כ כמו "פחדנים" ו"ניאורפאסיס" טים" — האם חרג בכך מן המילון שהיה שגור בפיהם שלהם נגד יריבים חסרי-אונים במשך שנים כה רבות? האם אין אנינות? הטעם הפתאומית שלהם חד-צדדית במקצת? בקיצור: היתה הצדקה מלאה, ממלכתית ומפלגתית כאחת, לי הרחקתו של דוב יוסף ממושרד המשפטים. יש חיוב רב מאד כי מינוי שפירא לתפקיד זה. נוכח רק לקוות שישאר בתפקיד נאמן ל"תפיסות שהשמיע מחוץ לתפקיד."

★ ★ ★

אלום פער רב פער בין תוכן המעשה לבין צורתו — וחבל מאד שהצורה הבלתי-אסתטית פגעה בתוכן החיובי. הייתי האדם היחיד (מחוץ לשמעון פרס, כמוכן) שהגיב על כך בפה מלא בעת הדיון בכנסת. ראיתי חובה לעצמי לעשות זאת, דווקא בשל החיכוך המר שהיה נטוש בינינו על חוק לשון הרע.

דומני שצורת הביצוע של החיי לופין במשרד המשפטים מקירה בפחדנות מפויימת. ומכל החטי-אים, הפחדנות מולידה את החטי-אים המכוערים ביותר.

אם היה מנוי וגמור עם ראש-הממשלה שלא לצרף את יוסף לממשלה — ואין ספק שזה היה מוחלט אצלו עוד לפני הבחירות — היתה זאת טעות להטיל עליו לפעול למען הרכבת הממשלה.

אפשר להבין את המחל המרכזי של הי פרשה — שלא הודיעו ליוסף מראש על הי כוונה להרחיקו. כל עוד היה סיכוי כי הי ליברלים העצמאיים יקחו את תיק המשפטים. ושכך היפטר הבכירה מאלה, אפשר היה להשתמש ממחן הודעה מפורשת.

אך ביום השני אחרי-הצדדים, נתברר, סר פית כי הליברלים העצמאיים החליטו, מתוך שיקולים אישיים תמוהים למדי, לוותר על תיק זה. או לא היה עוד מנוס מהודעה ברורה.

נכון — לא היה זה נעים לקומין את יוסף ולהודיע לו זאת פנים אל פנים. הכל יודעים כי לגבי יוסף זה עניין של תוכן חיוני, שהוא "לוקח ללב" את כהונתו הממלכתית אולי יותר מכל עסקן אחר. אך הי גבר ניבחו בנכונותו למלא תפקיד בלתי-נעים והכרחי.

הרתיעה ממילוי חובה פוליטית ואנושית זו, התקוה הקלושה שאולי תיפתר הבעיה איכשהו מעצמה — הן שהולידו את ההש-תלשלות העוגמה באותו יום. הן — ולא נקמנות אישית. אלא שהן גרועות מכל נקמנות. אך אל נשכח את העיקר: ההחלפה עצמה היתה דרושה.

איני שמח לאירו של דוב יוסף. אני מאחל לו הצלחה בכל מקום — מחוץ לממשלה.

★ ★ ★

השני פרישה זו לגורלו של יוסף הי מקורי, שאחיו השליכוהו אל הבור. אך מי שקרא את הסיפור התנ"כי, לא יוכל להתעלם מן הרושם שהאחים צדק לא כי מעט, וכי אכן היה קשה לסבול את הצעיר בעל כוונת-הפסים, שהיה בן-שלא-אבא, חג פן, תכנן מתחסד, בלתי-סימפאטי לכל הדעות. דוב יוסף אינו דומה לצעיר זה. איש גם לא מכר אותו לישמעאלים. ובכל זאת: טוב שיקום דור אשר לא יידע את יוסף.

ניסמט מושבע — וזה טבעי. כי מר-של-מחוז זקוק לנציב-עליון.

אדה זה לא היתה דריסתית. בגוריון הסכים רק בקושי, אחרי לחץ כבד מצד משה פתח הנשיא בן-צבי, לצרפו לממשלה, אחרי שיוסף בילה שנים בגלות במידבר הציוני.

אולם דוב יוסף לא התפטר כי אשר התפטר דיון, פרס ואלמיוני. במחל זה היה טעם לפגם.

הוא ניצל את מעמדו בממשלה כדי לחבל בלוי אשכול בשיא מלחמת-הפילוג במפא"י. הוא סיפק את כל התחמכות למרגמה הבן-גוריונית בקרב על ספרו של חגי אשר — סטאלאג-לבון המפורסם (שלא פורסם).

הוא האחראי העליון לרשות המבצעת. כש-הוא מתפטר — מפורטת הממשלה. כשהממ-שלה נכשלת — כשלוננו שלו הוא. ראש-הממשלה אינו (או אינו צריך להיות) בורר בין השרים. גם אין הוא "ראשון בין שווים". הוא הראש — מילה רבת-משמעות בשפות השמיות.

לכן זכות ראשונות היא לראש-הממשלה לבחור לעצמו את חברי ממשלתו, שתפקידם הוא לעזור לו בהגשמת מדיניותו.

א-אפשר לכפות על ראש-הממשלה — ו-אסור היה לכפות עליו, גם אילו זה היה אפשרי — לצרף לממשלתו אנשים העוינים

הרבה שמויות נאמרו השבוע על הד-חתו של דוב יוסף. הרבה שמויות, ו-מעט מאוד דבר-טעם. ואף שהדבר אינו חשוב ביותר, ואיש לא יזכור אותו בעוד שנה — מוטב לברר את הדברים, לטובת בריאות-הציבור.

★ ★ ★

אלו היה חבר-הכנסת שמעון פרס מחו-ן בחושה-המור — תכונה שאינה נמנית עם שלל כשרונותיו ותכונותיו — היה מת-אפק אך בקושי מלצחוק בעת נאמנו שלו על נושא זה.

שמעון פרס מתנגד להדחות! שמעון פרס מויל דמעה עצובה למראה סילוק אישים שאינם מסכימים עם ראש-הממשלה!

שמעון פרס יוצא חוצץ נגד העונשת אי-שים בשל דעותיהם! שמעון פרס מטיף בפאתוס עילאי, כנביא מימי-קדם, נגד העלאת אישים מפני ששירתו את המנהיג! וכל משרתי פרס בעבר ובהווה, בכל הי-עתונים, חורים אחריו בדמעות של דיו.

אילו שמע זאת יצחק שדה הי מנוח — שחיה דווקא מחונן בחושי-הומור מצויין — היה מתגלגל מי-צחוק בקברו.

מי הדית את יצחק שדה? מדוע הדיתו או-תו? דמות-המופת לדור שלם, אחד האיטסרי-טגים הגדולים של צה"ל, אלוף-האלופים של מלחמת תש"ח — איך הפך למחרת היום לפועל-מחצבה?

האם לא בשל דיעות מפויימות, שהשמיע נגד ראש-הממשלה דאז? האם לא כרי לפנות מקום לאומי-רייהויה ששרצו אז בחצר הרבי מפלונסק?

אילו העמידו את כל המודחים של תקופת בן-גוריון בשורה ארוכה-ארוכה, הם היו מגיעים ממשרד ראש-הממשלה עד משרד-המשפטים.

שדה וגלילי ואלון ואבירן וירדן וכל המפקדים הקרביים של תש"ח. כל מי שגילה קורטוב של עצמאות בכל משרד הממשלה. כל מי שהעז להרגיז — או מי שהרגיז א-רפעם — מאז ימי סגירה ופתח-תקוה — את האחד-בדורו. **מאיסר הגדול עד איסר הקטן — ועד למלך המודחים, פינחס לבון בכבודו ובעצמו.**

בכל תקופת שלטון בן-גוריון וגעריה-צרו — אי האיש שהעז להשמיע דעה נוגדת, ושעלה לגדולה בורה ממלכתית כלשהי (לר-בות השרות הלאומי בה"א הידיעה)?

ובכל התקופה ההיא — מה הי מכנה המשותף של כל שעלו לי-גדולה, מטדי קולק ועד שמעון פרס, אם לא ההשתעבדות המוח-לטת, חסרת הדיעה, למנהיג הי-בלעדי?

★ ★ ★

עזל אינו מצדיק עול, והדחה אינה מצדיקה הדחה. התנגדנו לשיטת ההד-חות בימי בן-גוריון, ונתנגד לשיטת ההד-חות גם בימי אשכול. דין אחד לכולם. גם כשאנו שוללים את דמעות-התנין של שמעון פרס, ואת מלחכי-דמעותיו — אין זה פוסר אותנו מלשאל: האם החלפת שר-המשפטים היא מוצדקת?

נקדים ונאמר: עצם השאלה בנוסח זה אינה במקומה. כשיטה הנהוגה בישראל, ראש-הממשלה

יוסף ואחיו (ואב ב.הארץ)

זאת היתה זכותו. הוא לא הפר בכך שום כלל של הגינות, ופעל לפי מיטב הבנתו ומצפנו. **אך אחרי כל אלה זכאי לוי אשר כול בחלש להסיק את המסקנות — את אותן מסקנות שיוסף עצמו לא היה מוכן, משום-מה, להסיק.**

★ ★ ★

רעומת זאת — שרה-המשפטים החוש, יעקוב-שמשון שפירא. האיש שעלה לי-גדולה, כביכול, מפני שליחך את פינחס אשכול.

אין בתמונה זו שמץ של אמת. **כי יעקוב-שמשון שפירא עשה מעשי-מופת של אומץ-לב אזרחי זמן רב לפני שהגיע לכך ראש-הממשלה הנוכחי.**

היינו זכאים — ואף חייבים — לחלוק בעבר על דרכו של שפירא בפרשות שונות. אך כל אלה היו כאין וכאפס לעומת רגעיו הגדולים בשנים האחרונות.

באחת מנקודות-האופל של מדינת ישראל — הרגע הנורא של גירוש סובלן אל מותו — היה זה יעקוב-שמשון שפירא שיצא כמאמר מהיר נגד הממשלה דאז — בה יסבו בן-גוריון ואשכול בצוואת. באיזמל של מנתח חשף את איהתוקיות המחרידה של המעשה. את תיעובו המשפטי.

היתה זאת התגרות גלויה, אמיצה, וקופת-גזו בכוחות-השחור ששלטו אז שלטון ללא מצרים — דוגמה של אומץ-לב ששמעון פרס לא גילה כמותה מעולם.

לו, שאינם מסוגלים לשתף עימו פעולה. ש-אינם מסוגלים לבצע את מדיניותו העקרונית בשטחים המסורים לידיהם. **ודווקא המיקרה של דוב יוסף — מזכירה.**

★ ★ ★

דוב יוסף הוא אדם ישר. הוא אדם כן. אין הוא תכנן. אין הוא אחד בלבד ו-אחד בפניו.

מבחינה אישית ניתן לומר עליו: זהו אדם הגון. יותר מזה: זהו אדם הגון, לפי תפי-סתו והבנתו.

אך מבחינה ציבורית, דוב יוסף הוא אסון לאומי.

אסון לאומי שהפך, לא פעם, לאסון מפ-לגתי.

כי ביסודו של דבר ניתן דוב יוסף בפסי-כולוגיה של מושל-מחוז קולוניאלי. הוא פועל בתוס-לב לטובת הנייטבס. אבל אין הוא מוכן לשאול את הנייטבס מה טוב בשבילם. ואב הנייטבס סבורים, בטעות, כי טוב בשבילם משהו שאינו נראה למושל, הוא נותן להם מכה על הראש, לטובתם.

לכן היה דוב יוסף — לדעת רבים — מושל צבאי מצויין בירושלים בימי המצור.

לכן המשיך במדיניות-הקיצוב, שהפכה את הבחירות לכנסת השניה ל"בחירות דגיפילה". בהן נחלה מפא"י תבוסה מוחצת. לכן חוקק את חוק לשון הרע. שהקטין את נצחון הי-מערך בבחירות האחרונות בכמה מנדאטים.

דוב יוסף היה כל ימיו בן-גוריוני-